

Da vi vant i Haag

Del 2.

Fire personer som arbeidet bak kulissene
Av Per Solemdal, Havforskningsinstituttet i Bergen

Den første artikkelen i serien «Da vi vant i Haag», Fiskets Gang, nr. 4, 1994», tok for seg bakgrunnen for trålkonflikten med Storbritannia og selve rettsaken i Haag. Her fikk juristene sin velfortjente ros. Den foreliggende artikkelen skal vise bredden i «Fiskerigrænsekommiteén av 1949», eksemplifisert ved en kommandørkaptein, en namnegransker og to havforskere.

Fiskerigrænsetvisten med Storbritannia, som kom opp ved den Internasjonale domstolen i Haag i 1951, utviklet seg fra en diplomatisk-politisk sak til en overveiende rettsvist. Men som det framgikk av den første artikkelen (Fiskets Gang, 4. 1994), besto «Fiskerigrænsekommiteén av 1949» også av andre fagfolk, og disse fikk betydelig innflytelse på selve rettssaken.

Nedenfor følger en oversikt over medlemmene i komiteén:

Formann: Paal Berg, høyesterettsjustitiarius.
Viseformann: C. J. Hambro, odelstingspresident.
Svein Arntzen, høyesterettsadvoka.
Frede Castberg, professor.
Chr, Meyer, kommandørkaptein.
Gunnar Rollefsen, havforsker.
Reidar Skau, høyesterettsadvokat.
Trygve Utheim, stortingsrepresentant.
Som sekretær fungerte Ove Kreiner – Mielsen.

I tillegg ble det også brukt faglige kapasiteter utenfor komiteén, som gjorde en stor innsats for å dokumentere den biologiske og historiske siden av saken. Hele dette arbeidet bak kulissene finnes bl.a som 10 tykke mapper i Fiskeridirektoratets bibliotek. Artikkelforfatteren har bare lest i den siste mappen fra første halvår 1951, da de

Christopher Meyer. –
Marinehistoriker og
navigator

Kommandørkaptein Christopher Bremer Vahl Meyer, født 16.09. 1879 i Bergen, død 11.12.1958. Offiser i den norske marinen. I 1930 var Meyer medlem i den norske delegasjonen til Haagdomstolen for utredningen av sjøgrensespørsmål. Tilknyttet admiralstabens som spesialrådgiver fra 1939. I perioden 1947 til sin død var Meyer oppnevnt som sakkyndig i marinen med sjøterritoriale spørsmål som saksfelt. I 1950 ble Meyer oppnevnt som medlem i den norske delegasjonen til Haagdomstolen i grenselinjestriden med Storbritannia. Den 1. februar 1952 ble Meyer utnevnt til kommandør med stjerne av St. Olavs Orden.

endelige utkastene til rettsaken tok form. Det foreligger noen mer populære fremstillinger av selve saksgangen i Haag, men såvidt artikkelforfatteren kjenner til er sakens forstudier ikke gitt noen systematisk analyse. Materialet venter på minst en dr. scient.- student, fortrinnsvis en historiker.

Denne artikkelen gir derfor bare et par smakebiter på innsatsen til tre fagfolk, som på hver sitt spesialfelt gjorde en innsats for nord-norske kyst-

fiskere, og som la grunnen for kystfiskere i andre land, f.eks. Island.

Hevd og historisk praksis

Kommandørkaptein Meyer var den som sterkest mente at hevd og historisk praksis var viktige momenter i saken. Han leverte et 80 siders notat med tittelen «Norges hevd på fisket i kysthavet», med detaljerte opplysninger om norsk og utenlandsk fiske ved norskekysten langt tilbake i tiden. Han peker på at det var hevdprinsippet som var lagt til grunn i den Kgl. res. av 1935, som gir grunnlinjer fra Træna til Grense Jakobselv, og som var stridens eple mellom de gamle venner, Storbritannia og Norge.

Juristene, særlig advokat Arntzen, mente at det folkerettslige argument kom først, og ritiserte Meyers notat kraftig. Her skal tas noen eksempler for å illustrere de ulike syn på Norges kronargumenter representert ved advokaten og kommandørkapteinen.

I sine kommentarer til Meyers store notat kraver Arntzen i notat av 31/3-51: Etter min mening er det ikke heldig så sterkt å fremheve *hevd* som grunnlag for Norges rett som det er gjort i de første avsnitt av utkastet. Jeg er selvfølgelig oppmerksom på at anledningen til den kgl. res. av 1935 taler om «gamal nasjonal hevd», men hevd er her ikke brukt i betydningen grunnlag for retts-erwerb. Britene vil nok mer enn gjerne forsøke å manøvrere oss bort i den posisjon at vi må bevise retterwerb ved hevd. Men det bestrider vi i våre innlegg – og det med full rett.»

Arntzens kritikk gikk ellers ut på at endel av Meyers detaljopplysninger om grenser og avgifter som angikk russefisket på Finnmarkskysten på 1700-tallet og fremover kunne brukes mot Norge. «Fremlegger vi dette, vil motparten ganske sikkert be sin norske advokat, høyesterettsadvokat Annaeus Schødt, anstille nærmere undersøkelser, og han vil da lett også komme bort i de forarbeider til loven om hvalfredning av 1880, som er behandlet i Sjøgrensekommissjonens innstilling av 1911, II (fortrolig), p. 9 flg., og som inneholder uttalelser om synet på russefisket og beregningen av territorialgrensen på Finnmarkskysten, som er alt annet en heldige for oss.»

Den 27 april 1951 kom Meyers svar på Arntzens bemerkninger, i et 13 siders notat. En av uoverensstemmelsene gikk også på definisjonen av hovedtyper av den norske fiskerivirksomhet. Arntzen gikk inn for begrepene kystfiske og havfiske. Meyer ønsket også å innføre begrepet bankfiske, for å beskrive kystfiskets grenser mot havfiske.

Når det gjaldt det viktige hevd-prinsippet mener Meyer at den Kongelige resolusjon av 1935, som striden sto om, er «brukt i betydningen grunnlag for rettserwerb». Meyer mente at tidligere forsøk på å få Norges sjøgrense sikret ved internasjonale overenskomst har vært basert på «hevd erhvervet ved århundreders gammel bruksutøvelse». Han mente at britene allerede hadde satt oss

i den posisjon Arntzen nevner i sine bemerkninger. Han legger til: «Det ville vel ha vært en stor fordel om vi hadde ført et logisk oppbygget bevis for denne del av vårt rettsgrunnlag istedetfor å invitere motparten til å slå ned på den manglende beviskraft...». Meyer mente at det var viktig å vise til gammel hevd for kystfiskerne på bankområdene, selv om den aktuelle sak ikke inkluderer disse områdene.

Derfor ble fiskerikonsulent Birger Rasmussen ved Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt engasjert for å undersøke fiskeméd og stedsnavn fra Træna til grense Jakobselv, spesielt bankene utfor Senja, Malangsgrunnen og Sveinsgrunnen. Namnegranskaren Per Hovda fikk i oppdrag å aldersbestemme disse navnene.

Når det gjelder norsk hevd på bankene utenfor Finnmarkskysten argumenterte Meyer med grenser og avgifter under russefisket på 1700-tallet og fremover. Her er det Arntzen har sine forbehold når det gjelder svakheter som kunne avdekkes

Birger Rasmussen –
havforsker

Birger Rasmussen (1907–1978) virket 45 år i norsk havforsknings tjeneste.

I 1949 foretok han en befarung fra Træna til Grense Jakobselv. Han intervjuet fiskere om deres fiskeplasser og fiskeméd og samlet et stort materiale om forskjellige forhold av viktighet for kystfiskernes næringsutøvelse. Denne utredningen ble et viktig grunnlagsmateriale for fiskerigrensekomitéen.

Birger Rasmussen ble dr. philos. i 1955 på en avhandling om dypvanssrensens biologi. Denne «Rekebibelen» kom til å bli et internasjonalt anerkjent, vitenskapelig arbeid.

Hans store allsidighet, både vitenskapelig og praktisk, gjorde han til en Tordenskjolds soldat i komitéer og utredningsarbeid. Hans klare formuleringsevne var legendarisk.

Birger Rasmussen ble Havforskningsinstituttets mann i oljeeventyret i Nord-sjøen. I dette tøffe miljøet satte han seg med en gang i respekt i sitt utrettelige forsvar for de levende ressursene.

Birger Rasmussen var både en pioner og en arbeidshest i havforskningens tjeneste.

ved interne undersøkelser av britenes norske advokat Annaeus Schødt. Til dette svarte Meyer: «Den uttalte frykt betyr derfor fremmaning av spøkelses ved høylys dag»

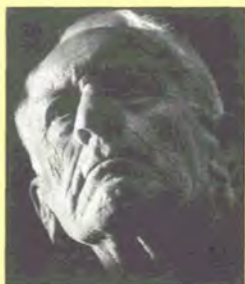
Etter videre diskusjoner og korrigeringer ble Meyers arbeid oversatt, interessant nok til engelsk, og trykket.

Enda mer i siste liten var Meyer med sine bemerkninger til det endelige forsvarsskriftet. Arbeidet var under korrekturlesning og advokat Arntzen reagerte på det han kalte «en fullstendig mangel på forståelse av de forhold hvorunder vi arbeider og av den måten man må arbeide på under en rettsak.» Men så var jo forberedelsene ikke som under en vanlig rettsak og viser vel egentlig hvor alvorlig hver enkelt tok sitt ansvar i denne viktige nasjonale saken.

Disse forpostfektninger mellom folkerettseksperten Arntzen og den maritime historiker og navigasjonseksperten Meyer medførte åpenbart en fruktbar syntese som kom fram i Arntzens sluttinnlegg i Haag, (se artikkel i Fiskets Gang, nr. 4. 1994). En av dommerne, den amerikanske, mente til og med at det var nødvendig å ta frem folkeretten når den historiske rett var bevist.

Den reisende havforsker

Birger Rasmussen utarbeidet en stor rapport, «Fiskeriene fra grense Jacobselv til Træna. En detaljert oversikt over de enkelte fiskeområder», med tabeller og detaljkart over grunnlinjepunktene. Rapporten er på 87 sider. Han intervjuet en rekke fiskere og tillitsmenn i hele området, bl.a. om effekten av de utenlandske tråleres virksomhet. Fra det mest intense trålerområdet, Andfjorden til Vesterålsfjordene, skriver han bl.a.:

Per Hovda

Per Hovda, fødd 17.10 1908 i Hjelmland filolog og stadsnamngranskar. I seinare tid kjendt som «eldregeneral» under eldreopprøret som resultatet i den såkalla «eldremilliarden». Cand. philol 1938, dr. philos 1962. Amanuensis ved Norsk Stadsnamnarkiv, arkivsjef 1942–78, dosent ved Universitetet i Göteborg 1955–56. Statens namnekonulent frå 1942. I den samanhang gjorde Hovda eit større arbeid med stadnamn frå Træna til Grense Jacobselv i samband med Haagsaka i 1951. Arbeidet er publisert under tittellen; «Les noms des lieux de peche depuis Træna jusqu'ua Varangerfjorden» (1951). Andre publikasjonar: «Nokre målbrigde i nynorsk tid» (1956), «Norske fiskemed (dokteravhandling) (1961) og «Norske elvenamn» (1966). Frå 1972 medlem i Norsk Språkråd for Norsk Måldyrkingslag.

Deler av modellen som ble brukt i Haagsaken i 1951. Modellen er i dag ved Norges Fiskerimuseum i Bergen. (Foto: Olav Lekve)

«Under de møter som ble holdt med fiskerne i desember 1949 ble også innsamlet opplysninger om utenlandske fartøyers fiske på denne kyststrekning. Fiskerne i Andenes opplyste at trålerne viste seg første gang på banken utfor Andenes i 1932–33. I 1934 var trålerflåten øket kolossalt, og de kunne telles 400 trålere som fisket på strekningen fra Andenes til Røst på samme tid. Dette år var trålerflåten ledsaget av både tyske og engelske vaktskip som lå ute på feltet. Samme år begynte også fiskerne å tape bruk ute på banken. I 1935 var det likeledes en masse trålere. For å avmerke garnsettene sine satte de norske fiskere dette år ut retningsbøyer med lys på Strya og Litlegryte på Ariplåpynten (Bleikdjufta). Fiskerne forteller at trålerne tok opp bøylene med iler og tok dem med seg.

Når det gjelder omfanget av brukstapet for norske fiskere som drev med passiv redskaper, forteller Rasmussen fra Nordbanken:

«Fiskerne fra Båtsfjord beretter at på Nordbanken gikk det ikke en dag i fjor vinter uten at noen mistet bruk. Særlig var det tungt en natt da 28 båter på ett sjøvær tapte tilsammen 330 stamper line samt 44 iler med lys. Enkelte hadde hatt tap på 40 stamper line. - - - På de møter som ble holdt med fiskerne ble lagt frem karter med den norske resolusjonsgrense og med de «røde linjer» (det eng. forslaget) inntegnet. Fiskerne var enige om at hvis de «røde linjer» ble gjort gjeldene slik at sektoren utfor Båtsfjord ble fritt hav, så ville alt bakkefiske fra Båtsfjord opphøre, og alle sjarkene bli sjaltet ut.»

Liknende detaljerte opplysninger om trålervirksomhet, redskapstap og konsekvensene av ulike grenser, samlet og systematiserte Birger Rasmussen på en forbilledlig måte. Rapporten skulle bli tungt skyts i Haag!

Tilbake til norrøn tid

I forbindelse med dokumentasjonen av de norske kystfiskeres historiske virksomhet utenfor kysten av Nord-Norge laget stedsnavneksperter Per Hovda avhandlingen «Namn på fiskegrunnar og fiskeméd frå Træna til Varangerfjorden». Den består av en rekke eksempler på navnenes betydning og alder. Det gjelder både fiskegrunner, fiskeméd og farlige boer og skjær. Etter å ha konstatert at fiske på nord-norske kystbankene har eksistert siden stein og jernalder, og at det forligger funn fra bronsealderen av havgående fartøyer, går forfatteren over til tolkningen av navn.

Han gir først definisjonen av ordet méd: «*Méd* n. (sume stader f.) gno. (gammelnorsk) *mid* n. er eit utgamalt ord i nordisk og tyder merke til å finne att ein bestemt stad på sjøen ved hjelp av skjæringspunktet millom to siktelinjer som lagar ein vinkel og siktelinene vert dregne yver markerte punkt som nes og fjelltopper eller holmar og skjær. Ved hjelp av méd kan ein soleis finna att fiskeplassane med matematisk nøyaktighet». Slike fiskeméd

Gunnar Rollesen –
havforsker

Gunnar Rollesen viet hele sitt liv til fiskeriforskning, og var direktør ved Havforskningsinstituttet i Bergen i perioden 1948–1970.

Det var torsken som sto hans hjerte nærmest. Han studerte alle dens livsstadier, fra egg til skrei, den gyteferdige vandretorsken, både i laboratoriet og i felten. Verdenskjent er hans studier over torskens «ferdsskriver» øresteinene, kvannsteinene eller otolithene. Kjært barn har mange navn. Den ga Rollesen opplysninger både om alderen, hvor mange ganger skreien hadde gytt og dens oppvekstområder.

Spesielt store øyeblikk i Rollesens liv må ha vært overtagelsen av «Sarsen» i 1950, Akvariet og det nye Havforskningsinstituttet i 1960 og utgivelsen av storverket «Havet og våre fisker» i 1962. Rollesen sto for både idé og gjennomføring av disse milepæler i etterkrigstidens norske havforskning.

Akvariet i Bergen ble hans øyesten. Vi som fikk gleden av å omgås han der nøt godt av hans store omgjengelighet, allsidige kunnskaper og hans humoristiske sans. Og det er et stort publikum som har hatt glede av hans utrolige evne å popularisere. I 1952 ble han utnevnt til ridder av St. Olavs orden for sin innsats i «Fiskerigrensekomiteen av 1949».

finns det tusenvis av på kysten, bare i det eldgamle fiskeområdet Bleikdjuvet var det 30–40 av dem. Når det gjelder navn på fluer og fall forteller Hovda:» Det er ei kjend sak at det yver heile jordi finst ei gamal yvertru um at det under visse høver fylgjer uheld med å nemna visse ord og namn, dei var tabu. Dyrenamn var tabu, fårlege å nemna på sjøen i gamal tid, og boar, fluer og fall som var fårlege for folk som ferdast på sjøen, har dei so gjeve dyrenamn for å peika ut at dei var fårlege. - - - Mange av boane og falli på Senja har av den grunn fått dyrenamn. - - - Fjellet *Oksen* (Senja) er soleis uppkalla etter ein fårleg boe, *Oksen*, utfor det bratte fjellet. og *Purkegrunnen* nord for Senja har gjeve namn til *Purka*, eit høgt fjell ved botn av

TELEGRAFVERKET		TELEGRAM		Kontor nr.		Tid	
Kl.		Frå		Dato	Nr.	Reg.	
Stør.							
M.		Den					
Skriv så det er lett å lese!				Altidet styrking og retting!			
Føle-adresser:		Fiskerigrønsekomiteen,					
		Utenriksdep.					
		Oslo.					
Tekst og underskrift:		MIN DELTAGELSE G.O. SARS TEKNISKE PRÖVETUR ABSOLUTT NÖDVENDIG-					
		NYTT UTSTYR SKAL PRÖVES LIKELEDES AVGJÖRELSE OM HOVEDMASKINERI					
		KAN GODTAS, HENSTILLER INNTRENGENDE UTSETTELSE DA UMÖLIG SKAPPE					
		VIKAR.					
		ROLLEFSEN.					
		Sendt 22 eller 23) 10 1950.					

Bl. nr. 1 a. 1948. 10/100/100. Den 4. a.

(Den som sender telegrammet, må skrive adressa til bær.)

Steinfjorden. - - - Denne skikken å nytte tabu i dette slag namn har røter langt tilbake i norrøn tid.»

I tidligere tider var det også enslags privat eiendomsrett til et fiskeméd, som til en viss grad ble respektert i mellomalderen. En svarte da en viss del av fangsten til eieren. Hovda gir et eksempel fra sagatiden: «I Landnámabok Islands, s. 83, er det fortald om *Turid Sundafyllir* som flytte ut til Island fra Lofoten at ho fann *Kviarmid* i Isafjorddjupet (Island) og tok betaling for å gjeva upp médlinone til andre.» Tilsvarende eksempel gir Hovda fra Norge: «Frå Vikna heiter det m.a. at før «var det gjerne slik at fann ein mann ei kveitesétta, so blei ho gjerne betrakta som noko finnaren hadde ein personleg forrétt til, og som ofte fekk namn etter finnaren, og jamnast respekterte dei kvarandres sette . . .».

Etter en samlet vurdering av sitt materiale konkluderer Hovda:

«Denne yversyni viser at det som arkeologiske funn, det historiske kjeldetilfanget og dei kulturhistoriske opplysningane kan fortelja um fiske i Nord-Noreg samsvarar med den språklege granskingi av eit avgrensa område av namnetilfanget (fiskegrunnar og fiskeméd) som har samband med fiske, kan gjeva opplysning um.»

Hovdas avhandling kom senere «i klemme» mellom herrene Arntzen og Meyer. Sjøhistorikeren fikk protokollert: «Han er uenig i at herr Hovda's avhandling om «Namn på fiskegrunnar og fiskeméd fra Træna til Varangerfjorden» blir tatt med som bilag til forsvarsskriftet. Han begrunner dette med henvisning til visse feil og dårlig underbyggede hypoteser og finner i det hele at utredningen ikke er annet – forsåvidt tvistemålet angår – enn en etter hans mening overflødig bekreftelse på at norske fiskere har befolket den norske kyst allerede i forhistorisk tid så langt nordover som til

Lopphavet. Han anser avhandlingen for å være ganske overflødig og derved uheldig som prosessdokument i tvisten om fiskerigrønsen». Har vi her med en marinehistoriker som ikke ønsker sivilister inn på sitt territorium?

Advokat Arntzen uttaler i protokollen fra samme møte at «Hovdas avhandling var blitt vedtatt fremlagt som annekst i et tidligere møte, og også medtatt i den foreløpige liste over annekser som var blitt sendt komité-medlemmene.» Så dermed kom Hovdas interessante navnestudium også til Haag!

Torskens forsvarer

Rollefsen var et viktig medlem av «Fiskerigrønsekomiteén av 1949». Forsvaret gikk bl.a. ut på å dokumentere konsekvensene for norske kystfiskere av brukskollisjoner med de britiske trålere. I alt ble 39 trålere oppbrakt, botelagt og fangst og redskap inndratt.

Når det gjaldt bestandssituasjonene var den norsk-arktiske torsken på det tidspunkt ikke truet av overbeskatning. Men mange lokale bestander, som var svært viktige for de norske kystfiskere, ble hardt beskattet av de britiske trålerne.

Om brukskollisjoner skriver Rollefsen bl.a.:

«Lite aner en britisk trålskipper om de mange ganger som norske fiskeskjøyter etter å ha stampet seg ut på fiskefeltet må vende om fordi de ser trålerens master og skrog tegne seg mot horisonten i uberegnelig kryssing hit og dit.

Lite aner de om de skuffelser, alt ekstra slitet og alle ekstra-utgiftene som den blotte tilstedeværelse av en tråler forårsaker. Disse ting blir ikke og kan heller ikke bli registrert i tabeller. De registreres bare i fiskerens sinn, og setter dype spor i hans økonomi».

Om trålerenes virksomhet nær kysten uttaler Rollefsen bl.a.:

«Når de mange utenlandske trålere under sin jakt på den norsk-arktiske torsk langs den norske kyst opererer nær kysten kan de ikke unngå å fange fisk som hører til der. –

Av de tyske og britiske tråleres fangstopp-gaver får man et illustrerende bilde av fangstens sammensetning, og det fremgår av disse offisielle data at trålerne foruten torsk fanger store mengder sei, hyse, uer, kveite, flyndre, lange og brosme, m.a.o. de fiskeartene som danner grunnlaget for det norske kystfiske den største delen av året».

Samtidig med arbeidet i komitéen arbeidet Rollesen med å fullføre G.O. Sars («Sarsen»), det første havgående forskningsfartøy siden «Michael Sars» fra 1900. Den tekniske prøveturen i 1950 falt sammen med et møte i komitéen. Telegrammet fra Paal Berg, tidligere hjemmefrontleder og daværende høyesterettsjustitiarius lyder (trykkfeil inkludert): «Fieksrigrensekomiteen henstiller inn-trengende til dem møte fredag førstkommande kl.13 – Paal Berg.» Rollesen Rollesens svar fremgår av faksimilen på forrige side. Prøveturen med «G.O. Sars» må ha vært en av Rollesens største dager, og da måtte selv fiskerigrense-saken vike.

En av Rollesens idéer i komitéen var å frem-

stille den aktuelle kyststrekningen i Nord-Norge med en tredimensjonal plastisk modell, og de lange, rette grunnlinjene trukket opp. Arbeidet ble nydelig utført av reklamekonsulent Tom Haugland, Bergen. Den ble transportert til Haag i fem store kasser, der den fikk stor oppmerksomhet. Den står i dag lagret på Havforskningsinstituttets lokaler på Nykirkekaien i Bergen, men burde heller levet sine pensjonistdager til almen beskuelse f.eks. på Fiskerimuseet i Bergen. Det ser ut til at dette vil bli ordnet i nærmeste fremtid.

Adresselapper på de fem transportkassene tyder på at modellen også var på seierstog i Nord-Norge etterat dommen hadde falt i Haag.

Sluttord

Det var en stor innsats som ble mobilisert for å forsvare norske interesser i trålkonflikten med Storbritannia i 1951. Eksperter fra mange fagmiljøer ble trukket inn i den treårige forberedelse til rettsaken i Haag. Og vi vant!

I dag er det mye større nasjonale interesser som står på spill. Denne gangen er det folket, og ikke juristene, som avgjør saken. Men det kan jo være en inspirasjon å minnes seieren i Haag!

Liten søkning til sikkerhetskursene for fiskere

Mange fiskere ser ut til ikke å ha fått med seg bestemmelsen om at alle helårsfiskere og personer som har fiske som hovedyrke skal ha gjennomgått sikkerhetskurs før 1.1.96. De som etter denne dato ikke kan dokumentere at de har gjennomgått slikt kurs, risikerer å miste jobben. Personer som har fiske som biyrke, har henstand til 1.1.97, heter det i en pressemelding fra Sjøfartsdirektoratet.

Søkingen til sikkerhetskursene for fiskere er hittil i år langt mindre enn forventet. Direktoratet antok at 3.000 fiskere ville ha gjennomgått kurset ved utgangen av 1994. Nå ser det ut til at antallet blir bare ca. 2.000. Til et kurs i regi av Møre og Romsdal Fiskarlag i begynnelsen av september var det for eksempel innkommet bare 7–8 påmeldinger til de 25 kursplassene da påmeldingsfristen utløp.

Hvis denne tendensen fortsetter, kommer 4.000–5.000 fiskere til å være uten den nødvendige sikkerhetsopplæringen ved inngangen til 1996. Det vil ramme dem selv. Direktoratet anbefaler derfor fiskerne på det sterkeste å sørge for slik opplæring i tide.

Riktig nok vil det – dersom forholdene tilsier det – etter fristens utløp kunne bli gitt dispensasjon fra kravet i inntil seks måneder, men

direktoratet anbefaler ikke fiskerne å la dette bli noen sovepute.

Sikkerhetskursene, som varer en uke (40 timer), er gratis. Både teoretisk og praktisk opplæring blir gitt om bord i undervisningsfartøyer – ett i Nord-Norge og ett i Sør-Norge. Fartøyene ambulerer mellom flere steder i de to landsdelene. Kapasiteten er 45 kurs med inntil 25 deltakere på hvert av fartøyene.

I tillegg arrangeres sikkerhetskurs på land. Kapasiteten her er 90 kurs à 10–15 deltakere pr. år.

Det er de mange ulykker med fiskefartøyer og tap av menneskeliv som har fått direktoratet til å kreve obligatorisk sikkerhetsopplæring. Det er derfor med en viss bekymring at direktoratet registrerer den lave oppslutningen om sikkerhetskursene.

Nærmere bestemmelser om sikkerhetsopplæring står å lese i *Den Norske Sjøfartskontrollens regler for fiske- og fangstfartøyer av 1993*, Forskrift av 10.2.1989 nr. 88 om sikkerhetsopplæring for fiskere, prgr. 2.

Direktoratet gjør for ordens skyld oppmerksom på at det frem til utgangen av 1995 er tilstrekkelig om halvparten av mannskapet på et fiskefartøy har gjennomgått sikkerhetsopplæring. Der besetningstallet er et odde tall, f.eks. fem, skal minst to ha gjennomgått sikkerhetskurs.